

Richtlijnen voor het milieueffectrapport

Omleiding N303 Voorthuizen en ontsluiting bedrijventerrein Harselaar-Zuid

29 maart 2005

Initiatiefnemer

Provinciale Staten van Gelderland

Bevoegd gezag

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Dienst Wegen, Verkeer en Vervoer
Afdeling Wegenbouw

---

provincie
GELDERLAND

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
2. HOOFDPUNTEN	5
3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING	5
3.1 Probleemstelling en doel	5
3.2 Beleidskader en besluiten	5
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	6
4.1 Algemeen	6
4.2 Meest milieuvriendelijk alternatief	7
5. MILIEUASPECTEN	8
5.1 Verkeer	8
5.2 Landschap en cultuurhistorie	8
5.3 Ecologie	8
5.4 Woon- en leefmilieu	9
5.5 Ruimtelijke ordening en economie	9
6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER	10
6.1 Strategische Milieubeoordeling (SMB)	10
6.2 Evaluatie	10
7. VORM EN PRESENTATIE	10

1. INLEIDING

Provinciale Staten van de provincie Gelderland (initiatiefnemer) heeft het voornemen de N303 ter hoogte van de kern Voorthuizen om te leiden. Tevens willen zij daarmee het geplande bedrijventerrein Harselaar-Zuid ontsluiten. Daarvoor moet het streekplan worden gewijzigd. Hiervoor dient milieueffectrapportage (m.e.r.) te worden doorlopen. Het bevoegd gezag is het college van Gedeputeerde Staten.

Voor deze projecten is in 1999 voor de omleiding en 2001 voor het bedrijventerrein Harselaar gestart met twee aparte m.e.r. procedures. Destijds was de ontsluiting van de Harselaar-Zuid gekoppeld aan de aanleg van het bedrijventerrein. In 1999 is een startnotitie voor de omleiding van de provinciale weg bij Voorthuizen opgesteld en is een advies voor richtlijnen uitgebracht. Voor het bedrijventerrein is een milieueffectrapport (MER) opgesteld dat in 2002 ter toetsing aan de commissie voor de m.e.r. is aangeboden.

Nu is ervoor gekozen de omleiding Voorthuizen en de ontsluiting van het bedrijventerrein te koppelen en opnieuw in procedure te brengen. Daartoe is een nieuwe startnotitie uitgebracht en dienen nieuwe richtlijnen te worden vastgesteld.

Het MER zal tevens functioneren als milieurapport voor de SMB (strategische milieubeoordeling).

De m.e.r.-procedure is van start gegaan met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 14 oktober 2004 en in de Barneveldse Courant. Naast de advertenties is een informatiekant huis-aan-huis verspreid in Voorthuizen en omgeving. Op 27 oktober 2004 is een informatieavond georganiseerd in Voorthuizen.

Alle reacties die tijdens de inspraakperiode bij de provincie zijn ingediend zijn samengevat in een reactienota.

De Richtlijnen zijn gebaseerd op het 'advies voor de richtlijnen voor het milieueffectrapport' van de commissie voor de milieueffectrapportage. De commissie baseert haar advies op de startnotitie en de inspraakreacties. Op 17 december 2004 heeft de commissie haar advies uitgebracht. Dit advies is volledig overgenomen in de Richtlijnen.

Het doel van dit rapport is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Richtlijnen zijn niet zelfstandig leesbaar, het rapport moet in combinatie met de startnotitie voor de 'Omlleiding N303 te Voorthuizen en ontsluiting bedrijventerrein Harselaar Zuid' gelezen worden.

Dit rapport is opgebouwd uit 7 hoofdstukken die de richtlijnen voor het opstellen van het MER beschrijven. Waar nodig worden relevante wetteksten uit de wet Milieubeheer aangehaald. Bijlage 1 bevat een samenvatting van de startnotitie. De kaart van het studiegebied met de alternatieven is opgenomen in bijlage 2. In hoofdstuk 5 wordt verwezen naar een toelichting op 'gebiedsbescherming' en 'soortbescherming' in bijlage 3A en 3B.

2. HOOFDPUNTEN

In het MER moeten de volgende punten uitgewerkt en beschreven worden:

- de geschiedenis van de samenhangende projecten en hoe de procedures verder naar verwachting zullen lopen.
- een trechtering van de zinvolle alternatieven vanuit een regionaal perspectief naar inrichtingsniveau. Daarbij dient de volgende methodiek te worden gehanteerd:
  - een integrale verkeersstudie waarin duidelijk wordt welke alternatieven een zinvolle bijdrage leveren voor oplossing van de problemen tussen A28, A30 en A1;
  - selectie van die alternatieven die een bijdrage leveren aan de oplossing van de verkeersproblemen tussen Voorthuizen en Barneveld;
  - uitwerking van de inrichtingsalternatieven in Voorthuizen en voor de ontsluiting van het bedrijventerrein Harselaar-Zuid met de milieueffecten.
- de samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

Wet milieubeheer

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat tenminste: *“een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd.”*

3.1 Probleemstelling en doel

In het MER moet duidelijk worden aangegeven welke feitelijke problemen er zijn ten aanzien van leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. Hierbij dient in kwantitatieve zin te worden ingegaan op de aard van de problemen en de doelen die hiervoor gesteld worden:

- herkomst/bestemmingrelaties: oriëntaties en de vertaling ervan in intensiteiten (pieken en gemiddeld) op verschillende delen van het wegennet;
- hoeveel mensen ervaren thans barrièrewerking;
- hoeveel mensen worden blootgesteld aan overschrijding van grenswaarden t.a.v. geluid en emissie van NO₂ en fijn stof;
- wat is de aard van de ongevallen, op welke locaties hebben deze plaats en wat is de omvang ervan;
- op welke locaties wordt op dit moment de weg/kruispuntcapaciteit overschreden en in welke mate (intensiteit/capaciteitverhouding);
- ontsluiting van het bedrijventerrein Harselaar-Zuid.

3.2 Beleidskader en besluiten

Wet milieubeheer

Artikel 7.10, lid, onder c van Wm:

Een MER bevat tenminste: *“een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven.”*

Voor dit hoofdstuk kan de startnotitie worden gevolgd. Een aanvulling daarop is de provinciale nota *Vanuit een inzichtelijk verleden*.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Wet milieubeheer

Artikel 7.10, lid, 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *“een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen.”*

4.1 Algemeen

In de startnotitie is een tweetal alternatieven (het alternatief Oostelijke Omleiding (alt. II) en het alternatief Midden (alt. I) opgenomen en een nulalternatief als referentiealternatief. Het alternatief 'westelijke omleiding' met aansluiting op de A30 is afgevalen vanwege de kosten en de eisen die Rijkswaterstaat stelt aan de vormgeving van het knooppunt en aansluitende wegen.

Naast het initiatief voor de omleiding Voorthuizen spelen momenteel nog de ontsluiting en realisatie van het bedrijventerrein Harselaar-Zuid en de omleiding van de N303 in Putten. Alternatieven voor Putten en Harselaar-Zuid kunnen leiden tot een ander gebruik en tot een andere beoordeling van de varianten en alternatieven voor Voorthuizen. Een goede uitleg over de geschiedenis van de verschillende projecten moet in het MER opgenomen worden.

Om dit netwerk van wegen en activiteiten goed op elkaar aan te laten sluiten moet in het MER de volgende trechtering toegepast worden:

1. Eerst een (scenario)onderzoek van zinvolle verkeerskundige alternatieven voor de hele N303 A28/Putten tot en met Barneveld (A1/A30). Dit onderzoek kan er toe leiden dat bepaalde alternatieven voor Voorthuizen en de ontsluiting voor het bedrijventerrein Harselaar-Zuid op voorhand al als ongunstig worden beoordeeld of dat juist nieuwe perspectievolle alternatieven opdoemen. Hiervoor is een integrale verkeersstudie nodig, waarin verschillende scenario's worden onderzocht. Aan de hand van dit onderzoek kunnen dan de verder te onderzoeken alternatieven definitief worden vastgesteld en kunnen eventueel verschillende ontwikkelingen in de vorm van scenario's worden gedefinieerd. Voor deze 'scenario'-benadering komen de volgende opties in aanmerking:
  - a. De rondweg Putten wordt al of niet doorgetrokken naar de A28 in combinatie met verbetering van de N303 tussen Huinen en Voorthuizen;
  - b. De eventuele gemeentelijke oostelijke rondweg Barneveld wordt aangelegd, met een kortsluiting tussen de Harselaar-Zuid en de Wesselseweg.
2. Een globale toets van de diverse alternatievenbundels (nulplus, oost/west om Voorthuizen, diverse alternatieven voor de ontsluiting van het bedrijventerrein Harselaar-Zuid in Barneveld etc.) op zowel verkeerskundige gevolgen (probleemoplossend vermogen, nieuwe verkeersproblemen oproepend) als op gevolgen voor natuur & landschap en het leefmilieu. Uit deze stap resulteert een beperkte set alternatieven (met daarbinnen mogelijk nog enkele varianten). In de voorstudie de volgende alternatieven moeten worden beoordeeld op kosten, realiseerbaarheid en verkeerskundig effect:
  - Het nulalternatief als referentievariant;
  - Een nulplus-alternatief, waarbij ondermeer: de aansluiting Baron van Nagellstraat – A1 wordt verbeterd, en een verbindingsweg wordt aangelegd tussen Rubensstraat en Apeldoornsestraat en maatregelen worden genomen om verkeersveiligheid en leefbaarheid in Voorthuizen te verbeteren;
  - De alternatieven 'Midden' en 'Oostelijke omleiding';
  - Het alternatief 'west' met aansluiting op de knoop A30-A1. Dit alternatief is in een eerder stadium vanwege de kosten afgevalen. Dit dient in het MER nader te worden toegelicht.
  - Een alternatief oostelijke plus westelijke aansluiting, waarbij de centrale aansluiting Baron van Nagellstraat is afgesloten. Dit alternatief is gebaseerd op het 'alternatief 8' van de Werkgroep Infrastructuur Harselaar.

3. Een diepergravende toets dan de eerste twee stappen tot op inrichtingsniveau waarbij vooral de effecten als bodem, water, cultuurhistorie, natuurwaarden, landschap, geluid, licht, barrièrewerking, ruimtelijke ordening, etc. een rol spelen bij de bepaling van het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) en het voorkeursalternatief.

Aan de hand van het resultaat van de voorstudie kan de mogelijke toekomstwaarde van alternatieven worden beschreven en kan de keuze voor de definitief te onderzoeken alternatieven beter worden onderbouwd. Deze onderbouwing dient onderdeel te zijn van het MER.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Indien zou blijken dat een of meer alternatieven leiden tot het overschrijden van grenswaarden voor de luchtkwaliteit, ook al is dat toe te schrijven aan bijvoorbeeld het heersende achtergrondniveau, dan dient te worden aangegeven, welke maatregelen genomen kunnen worden om zoveel mogelijk te voldoen aan de grenswaarden.

4.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Wet milieubeheer

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"tot gevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt"

Voor het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) dienen de volgende aspecten nagegaan te worden:

- mogelijkheid dat de nulplus-variant het mma is;
- gebiedsgericht benutten: methode waarbij de verschillende wegbeheerders vaststellen welke hoofdstromen en hoofdroutes prioriteit hebben en regelstrategieën, services en maatregelen opstellen om dit te effectueren;
- bij welke tracerings gevoelige natuur het meest gespaard wordt en de landschappelijke inpassing het beste tot zijn recht komt (tegengaan versnippering natuur, maximaal afstand houden tot kwetsbare natuurgebieden, sparen landschapselementen als houtwallen en beeklopen)
- negatieve effecten op natuur en milieu tegengaan met ruime faunapassages, afscherming hinder (geluid, zicht) en aanleggen stapstenen (bosjes, poelen) voor versterking ecologische structuur
- zoveel mogelijk geluidhinder, luchthinder en barrièrewerking bij de bebouwde kom te beperken of voorkomen, hierbij kan gedacht worden aan verschillende ontwerpsnelheden;
- mogelijkheid om bestaande drukke kruisende routes van een tunnel of brug te voorzien.

5. MILIEUASPECTEN

Wet milieubeheer

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *“een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen.”*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *“een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven.”*

Artikel 7.10, lid 1, onder f van Wm:

Een MER bevat ten minste: *“een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven.”*

Naast hetgeen in de startnotitie wordt vermeld verdienen de volgende punten aandacht in het MER:

5.1 Verkeer

In het MER moet opgenomen worden:

- de aantrekkingskracht voor en toename van doorgaand verkeer;
- aandacht voor mogelijke spookkruisingen vanwege veiligheid en capaciteit op de route en de eisen aan mogelijke uitruil met andere (onbewaakte) kruisingen;
- welke concrete maatregelen worden genomen op de bestaande routes om verkeer te weren of negatieve effecten te mitigeren.

5.2 Landschap en cultuurhistorie

Aan de landschappelijk en geomorfologisch waardevolle gebieden moet het Wilbrinkbosch met zijn halfcirkelvormige stuifduin worden toegevoegd. In figuur 2 van de startnotitie is dit aangeduid als landgoederengebied. Voor cultuurhistorie kan volgens de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) mede gebruik gemaakt worden van:

- de rapporten die in het kader van Harselaar-Zuid, De Driehoek en het oostelijk alternatief van de omleiding van de N303 bij Voorthuizen zijn verschenen (RAAP, nr. 581 uit 2000);
- wetenschappelijk kader voor het onderzoek Harselaar-Zuid en De Driehoek (RAM, nr. 118) geschreven door het ROB.

5.3 Ecologie

Gebiedsbescherming

De kans bestaat op belangrijke aantasting van het Wilbrinkbosch. Als dat is aangegeven als een kerngebied in de Ecologische Hoofdstructuur, dienen de relevante beschermingsformules te worden doorlopen. In bijlage 3A zijn de richtlijnen voor de gebiedsbescherming nader uitgewerkt.

Soortenbescherming

Op grond van de Flora- en faunawet (art. 3 en 4) zijn een aantal dier- en plantensoorten in het studiegebied beschermd. Ga voor ieder alternatief na of dit zal leiden tot in de Flora- en faunawet genoemde verboden gedragingen. Indien dat het geval is, zal een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd. Voor het ontheffingsverzoek dient een inventarisatie van de ruimtelijke verspreiding van in het gebied voorkomende relevante soorten te worden gemaakt. In

het MER kan worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten (of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten (zie ook bijlage 3B). Speciale aandacht vraagt de dassenburcht in het Wilbrinkbosch.

5.4 Woon- en leefmilieu

Luchtkwaliteit

De beoordeling van de concentraties aan luchtverontreinigende stoffen moet plaatsvinden aan de hand van de grenswaarden voor de immissies van NO₂ en fijn stof (PM₁₀). De hieronder genoemde normen zijn afkomstig van vigerende regelgeving, gebaseerd op Europese richtlijnen. Voor stikstofdioxide moet in het MER:

- op kaart worden aangegeven waar de grenswaarde voor het jaargemiddelde van 40 µg/m³ wordt overschreden en hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen er binnen dat overschrijdingsgebied liggen. Ook de hoogste waarde binnen dit gebied moet worden aangegeven;
- worden aangegeven hoe vaak per jaar de uurgemiddelde concentratie groter is dan 200 µg/m³.

Voor fijn stof (PM₁₀) moet in het MER:

- op kaart worden aangegeven in welk gebied de grenswaarde voor het jaargemiddelde van 40 µg/m³ wordt overschreden en hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen er binnen dat overschrijdingsgebied liggen: ook de hoogste waarde binnen dit gebied moet worden aangegeven;
- op kaart worden aangegeven tot op welke afstand van de weg de grenswaarde voor de 24 uurgemiddelde concentratie wordt overschreden; indien deze grenswaarde ten gevolge van het heersende achtergrondniveau altijd wordt overschreden, dient voor een representatieve afstand van de weg te worden vastgesteld hoe vaak het daggemiddelde van PM₁₀ groter is dan 50 µg/m³.

In het MER dient in algemene zin de relatie tussen fijn stof (PM₁₀) en gezondheid beschreven te worden. Daarnaast dient aandacht besteed te worden aan overlast tijdens mogelijke fasering van de activiteit en tijdens de aanlegfase.

5.5 Ruimtelijke ordening en economie

Naast hetgeen in de startnotitie wordt vermeld dient aandacht te worden besteed aan de flexibiliteit en toekomstvastheid van de alternatieven in relatie tot de duurzaamheid van de gekozen oplossing.

6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER

Wet milieubeheer

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven;"*

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat tenminste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen (d.z.w. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten) ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

Voor de onderdelen "vergelijking van alternatieven", "leemten in milieuinformatie" en "samenvatting van het MER" kunnen de de wettelijke voorschriften aangehouden worden.

6.1 Strategische Milieubeoordeling (SMB)

In het MER moet aandacht besteed worden aan de Europese Richtlijn voor de Strategische Milieubeoordeling. Het MER moet die gegevens bevatten die de Richtlijn voor het opstellen van een SMB-milieurapport voorschrijft.

6.2 Evaluatie

Wet milieubeheer

Artikel 7.39 van de Wm: *"het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."*

In het MER moet een aanzet gegeven worden voor een evaluatie programma.

7. VORM EN PRESENTATIE

In het MER dient recent en goed kaartmateriaal met een duidelijke legenda te worden gebruikt. Op minstens één kaart moeten alle topografische namen goed leesbaar zijn weergegeven die in het MER worden gebruikt. Het kaartmateriaal waarop de tracés worden weergegeven moet een zodanige schaal hebben dat zij voldoende informatief zijn, maar dat e.e.a. ook na- en opgemeten kan worden. De relatie tussen de regio, studiegebied en activiteit moet duidelijk zijn.

Voor de landschappelijke aspecten adviseert de Commissie gebruik te maken van visualisaties.

'Omleiding N303 Voorthuizen en ontsluiting bedrijventerrein Harselaar Zuid'**Aanleiding**

De kern Voorthuizen wordt in de huidige situatie de N303 in grote mate belast door veel doorgaand (vracht)verkeer in noord-zuidrichting. Toekomstige ontwikkelingen wijzen uit dat de verkeersdruk op deze weg alleen nog maar zal toenemen. Dit leidt in de kern Voorthuizen tot problemen op het gebied van verkeersafwikkeling en bereikbaarheid, verkeersveiligheid en woon- en leefmilieu.

Een relevante ontwikkeling is de uitbreiding van het bedrijventerrein Harselaar (Harselaar Zuid), ten zuiden van de A1. Met het oog op deze uitbreiding is het bedrijventerrein onvoldoende bereikbaar. De gemeente Barneveld en de provincie Gelderland hebben met elkaar overeenstemming bereikt dat een nieuwe omleidingsweg tevens een functie dient te vervullen voor de ontsluiting van het bedrijventerrein. Dit houdt in dat de omleidingsweg zal worden doorgetrokken tot de Wesselseweg.

Doelstelling

In het kader van deze omleiding van de N303 is de doelstelling als volgt geformuleerd:

- het verbeteren van de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de kern Voorthuizen door het realiseren van de omleiding van de N303;
- in het verlengde hiervan: het verbeteren van de verkeersafwikkeling en daarmee bereikbaarheid ten behoeve van het bedrijventerrein Harselaar;
- het optimaal inpassen van de N303 met betrekking tot het milieu, de natuur en het landschap.

Voor deze omleiding is het doorlopen van een procedure voor een milieueffectrapportage (m.e.r.) noodzakelijk. Op basis van de doelstellingen dient in het op te stellen Milieueffectrapport (MER) te worden gezocht naar het optimale tracé. Hiervoor moet in de besluitvorming over dit project een evenwicht worden bereikt tussen verkeersaspecten (bereikbaarheid en verkeersveiligheid), planologische aspecten (sociaal-economische en ruimtelijke ontwikkelingen), leefbaarheidaspecten (zoals geluidshinder, luchtverontreiniging en externe veiligheid) en natuur en landschap.

Randvoorwaarden Rijkswaterstaat

Vanwege de verschillende mogelijkheden voor een omleiding en in relatie hiermee een mogelijke nieuwe aansluiting op de A1, heeft Rijkswaterstaat enkele (harde) voorwaarden gesteld. Door deze voorwaarden is ook het aantal alternatieven ingeperkt.

Voor een (ruime) westelijke omleiding rond Voorthuizen is bepaald dat:

- de meerkosten als gevolg van een westelijke omleiding Voorthuizen via het knooppunt A1/A30 (extra viaducten e.d.) voor rekening komen van de initiatiefnemer (provincie, gemeente);
- er minimaal sprake moet zijn van een gebiedsontsluitende weg (100 km/h buiten de bebouwde kom), welke aansluit op andere gebiedsontsluitende wegen.

Voor een oostelijke omleiding rond Voorthuizen geldt dat:

- bij een nieuwe aansluiting op de A1 (Harselaar Oost) de bestaande aansluiting van de Zelderseweg dient te vervallen;
- de meerkosten bij het vervallen van de bestaande aansluiting (N301/Zelderseweg) voor rekening komen van de initiatiefnemer (provincie, gemeente);
- er minimaal sprake moet zijn van een gebiedsontsluitende weg (80 km/h buiten de bebouwde kom), welke aansluit op andere gebiedsontsluitende wegen.

Te onderzoeken tracéalternatieven

In een MER dienen de mogelijke alternatieven te worden beschreven. Gelet op deze voorwaarden van Rijkswaterstaat wordt in de Startnotitie voorgesteld om twee tracéalternatieven in het MER te onderzoeken: tracéalternatief I (westelijke omleiding) en tracéalternatief II (oostelijke omleiding). Verder dient ook verplicht het nulalternatief en het verplichte meest milieuvriendelijke alternatief te onderzoeken. In bijlage 2 zijn de tracés van de alternatieven I en II weergegeven.

Nulalternatief

In een nulalternatief wordt beschreven wat er in het studiegebied zal gebeuren als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd en geen aanpassingen in het bestaande wegennet worden aangebracht. Dit alternatief fungeert in het MER als referentiekader, waartegen de effecten die samenhangen met de andere alternatieven en varianten worden afgezet.

Tracéalternatieven

Ter hoogte van Voorthuizen zijn meerdere tracéalternatieven mogelijk, namelijk ten westen of ten oosten van de woonkern. De volgende tracéalternatieven zijn als meest realistisch beschouwd en worden meegenomen in het vervolgonderzoek (zie ook de bijgevoegde figuur):

- Tracéalternatief I: dit tracé loopt van de N303/Rubenstraat direct ten westen van de kern Voorthuizen tot de Rijksweg. Vervolgens loopt het tracé ten westen van de Verbindingsweg naar de bestaande Baron van Nagellstraat en de bestaande aansluiting op de A1. Ten zuiden van de A1 zal Harselaar Zuid worden ontsloten door een nieuwe weg die in eerste instantie via de Baron van Nagellstraat en de Stationsweg loopt. Ter hoogte van Harselaar Zuid wordt het tracé in oostelijke richting doorgetrokken en buigt vervolgens af in zuidelijke richting naar de Wesselseweg. In dit tracé is daarnaast ook een kortsluiting van de Rubenstraat met de Apeldoornsestraat opgenomen. Op dit tracéalternatief zijn de voorwaarden van Rijkswaterstaat niet van toepassing.
- Tracéalternatief II: uitgangspunt bij het oostelijk tracéalternatief is een nieuwe aansluiting op de A1 (Harselaar Oost). Het tracé van dit alternatief begint bij de Rubensstraat en buigt direct rond de kern van Voorthuizen af naar de Apeldoornsestraat. Vervolgens loopt het tracé in zuidelijke richting, ten oosten van het recreatiegebied Zeumeren, naar de A1. Vanaf de nieuwe aansluiting op de A1 wordt het tracé doorgetrokken in zuidelijke richting, langs het bedrijventerrein Harselaar Zuid, naar de Wesselseweg. Op dit tracéalternatief zijn de voorwaarden van Rijkswaterstaat wel van toepassing.

Meest milieuvriendelijk alternatief

In een MER is het opstellen van een zogenaamd meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) altijd verplicht. Dit is het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel zoveel mogelijk worden beperkt met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu. In het MMA wordt onderzocht hoe het tracé vanuit milieuoogpunt zo goed mogelijk kan worden ingericht en daarmee ook een zo beperkt mogelijke milieuaantasting kan worden bereikt.

Te onderzoeken aspecten

In het MER wordt onderzocht welke milieugevolgen optreden door een omleiding van de N303 bij Voorthuizen en ontsluiting van het bedrijventerrein Harselaar. Het betreft de volgende milieuaspecten:

- verkeer;
- landschap en cultuurhistorie;
- water en bodem;
- ecologie;
- woon- en leefmilieu;
- ruimtelijke ordening en economie.

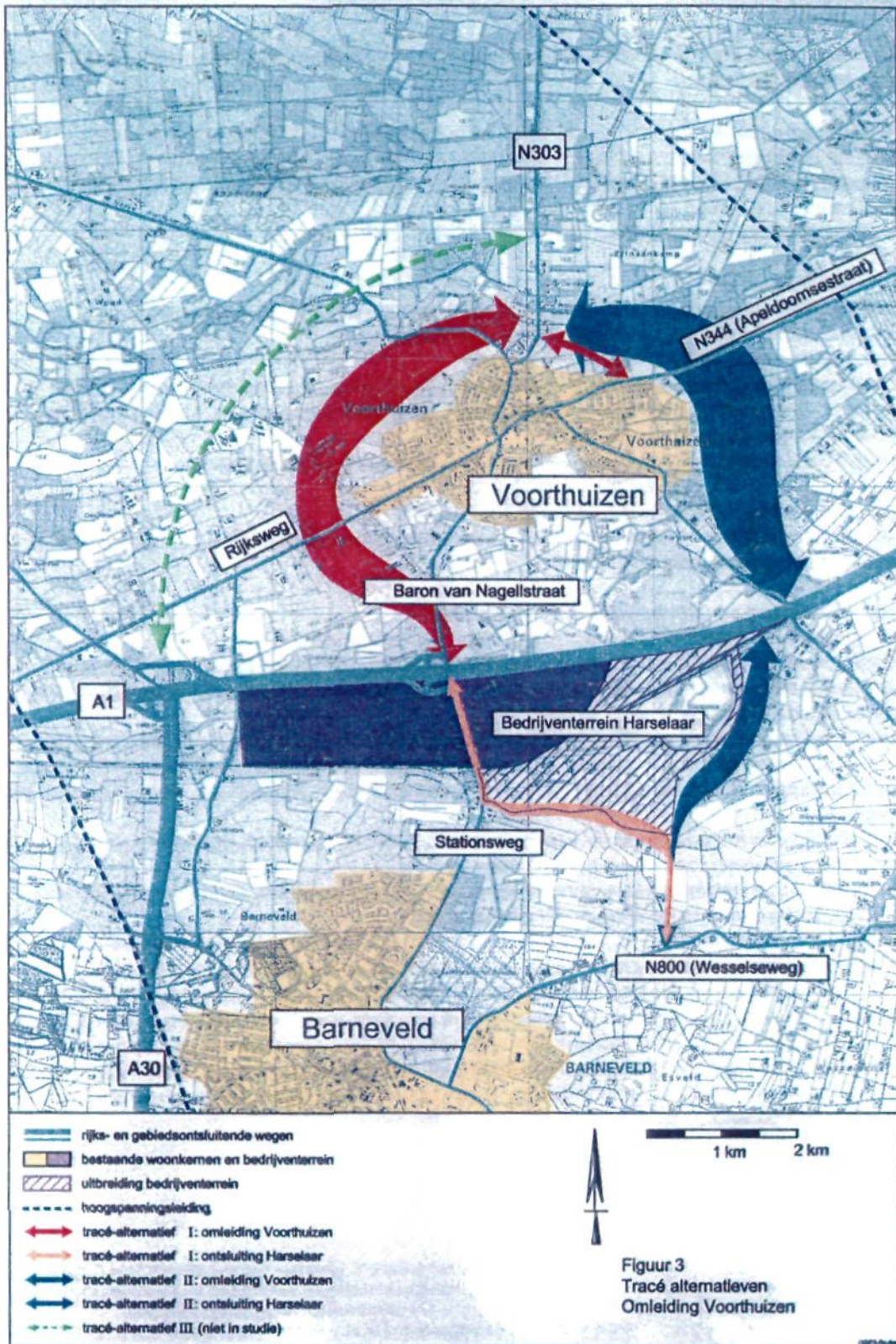
Vooruitlopend op het MER is in de startnotitie voor deze genoemde aspecten globaal inzicht gegeven in de huidige situatie en in de mogelijke milieugevolgen van het tracé voor de omleiding van de N303. Op basis van deze bevindingen worden de in het MER te onderzoeken aspecten expliciet genoemd. Een definitieve opsomming van onderwerpen waaraan in het MER aandacht moet worden besteed, zal worden gegeven in de door het bevoegd gezag vast te stellen richtlijnen.

Procedure in kort bestek

De eerste stap in de m.e.r.-procedure is het opstellen van de startnotitie door de initiatiefnemer. Door het bevoegd gezag wordt de startnotitie in procedure gebracht. Initiatiefnemer in deze is Provinciale Staten van de provincie Gelderland, het bevoegd gezag is Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

Naar aanleiding van de startnotitie en de inspraakreacties en adviezen stelt het bevoegd gezag vervolgens de richtlijnen vast, waaraan de inhoud van het hierna op te stellen milieueffectrapport moet voldoen.

De omleiding van de N303 bij Voorthuizen/Harselaar is nog niet (geheel) voorzien in het vigerende streekplan. Om de (gehele) omleiding van de N303 mogelijk te maken, dient de m.e.r.-procedure daarom te worden doorlopen in het kader van de besluitvorming voor een wijziging van het streekplan.

Gebiedsbescherming volgens het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en de Nota 'Natuur voor Mensen Mensen voor Natuur'.

Indien de EHS (Ecologische Hoofdstructuur) wordt beïnvloed door de voorgenomen activiteit of de alternatieven zal duidelijk moeten worden of er sprake is van bruto of netto EHS. Bruto EHS is nog niet begrensd en netto EHS is al wel begrensd. De provincie is verantwoordelijk voor de begrenzing. Op 1 januari 2003 was 10% van de totale Nederlandse EHS nog bruto-EHS.

Richtlijn op grond van netto EHS

1. Welke belangrijke gevolgen kunnen er optreden voor de te behouden kenmerken en waarden binnen en in de nabijheid van dit gebied¹?
2. Zijn er reële alternatieven?
3. Is er sprake van redenen van groot openbaar belang² die deze aantasting rechtvaardigt?
4. Indien dat het geval is, welke compensatie wordt dan geboden voor het verloren gaan van de wezenlijke kenmerken en waarden?
5. In het SGR worden richtlijnen gegeven voor compensatie (zie hieronder).

Richtlijn op grond van bruto EHS (niet begrensd)

Is er sprake van onomkeerbare effecten waardoor de ontwikkelingsmogelijkheden van deze nieuwe natuurgebieden wezenlijk worden aangetast?

Eisen aan compensatie op grond van SGR1 en Nota NMMN

1. In beginsel geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit.
2. Compensatie nabij het gebied, onder de voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat.
3. Indien fysieke compensatie onmogelijk is, dan compensatie door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden.
4. Indien fysieke compensatie of compensatie door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden door overmacht onmogelijk is, wordt financiële compensatie geboden die ten goede komt aan natuur. Onder overmacht wordt ook verstaan de dreiging van ernstige vertraging van de procedure.
5. Het tijdstip van het besluit over de ingreep is ook het tijdstip waarop helderheid wordt gegeven over aard, wijze en tijdstip van compensatie.
6. Het tijdstip van daadwerkelijke compensatie is gerelateerd aan het tijdstip van ingreep.
7. Een indicatie wanneer de compensatie geregeld is.

Het beginsel dat compensatie nabij het verloren gebied moet worden gerealiseerd kan ruimer worden ingevuld. Compensatie moet daar worden gerealiseerd waar het optimaal bijdraagt aan het instandhouden van (een) populatie(s). Het merendeel van de populaties van diersoorten in Nederland leeft in een netwerk van grotere en kleinere gebieden die met elkaar zijn verbonden in een zogenaamde netwerkpopulatie. Dit betekent dat uitbreiding van een klein gebied of verbetering van de ecologische verbindingen tussen de gebieden wel eens meer kan bijdragen aan het doel van compensatie dan uitbreiding van een groter gebied. In het MER kunnen dus meer locatiealternatieven voor compensatie in beschouwing worden genomen.

1. Wezenlijke kenmerken en waarden moeten per gebied worden gespecificeerd. Daarbij kan het gaan om: bodemopbouw, -structuur en reliëf; de waterhuishouding; natuurlijke processen; de kwaliteit van bodem, wateren lucht; sedimentatie en -erosieprocessen; rust, stilte en openheid; de landschapsstructuur en; gebiedsspecifieke plant- en diersoorten.

2. Redenen van groot openbaar belang; Op basis van een afweging tussen het te beschermen belang en het met het plan of project gemoeide belang wordt al dan niet toestemming verleend. Wordt een plan of project na afweging van belangen toch toegestaan, dan moet voordat het plan of project wordt uitgevoerd een besluit worden genomen over compenserende maatregelen.

Aspecten die aan bod moeten komen bij Natuurontwikkeling waaronder Ecologische Verbindingszones (EVZ's) bijvoorbeeld voor compensatie

In geval van te ontwikkelen EVZ dient in het MER beschreven te worden:

1. type (droog/nat), doel en functie van de EVZ (onder andere lokaal/ regionaal belang), verbinding van welke gebieden en beschrijving van de bestaande natuurdoeltypen in de te verbinden gebieden;
2. welke doelsoorten en de ecologische eisen van deze soorten aan de EVZ;
3. lengte, breedte, configuratie van lijnvormige en vlakvormige elementen (steunpunten);
4. knelpunten (barrières) en mitigerende maatregelen om deze op te heffen.

In geval van de mogelijke aanleg van nieuwe natuurgebieden (natuurontwikkeling) dient in het MER beschreven te worden:

1. locatie, omvang en ligging ten opzichte van, en verbinding met omliggende natuurgebieden;
2. te realiseren natuurdoeltype(n);
3. randvoorwaarden voor de realisering van deze natuurdoeltypen zoals benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001);
4. beoogde functie van het nieuwe natuurgebied voor het voortbestaan van doelsoorten in aangrenzende natuurgebieden;
5. kans op realisatie (middelen en mogelijkheid tot verwerving).

Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

In het MER moeten de in het studiegebied voorkomende doelsoorten³ worden beschreven die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. In sommige situaties kan worden volstaan met een gemotiveerde selectie van de voorkomende doelsoorten.

Informatie over de doelsoort:

- de mate van bescherming (Nederlandse en internationale wet- en regelgeving).
Deze informatie is nodig om indien mogelijk de gevolgen voor de populatie te kunnen toetsen;
- de mate van bedreiging van de doelsoort in Nederland. Voor het bepalen van de mate van bedreiging wordt gebruik gemaakt van de Rode Lijsten.
Deze informatie is nodig om de ernst van de potentiële gevolgen (voor een populatie) te kunnen bepalen;
- voor dieren het voorkomen van het aantal individuen/paren per ecologisch netwerk, verdeeld over de deelgebieden. Indien onbekend: de oppervlakte van de leefgebieden van een netwerk;
- voor planten de oppervlakte van de standplaats;

Informatie over de (meta)populatie⁴ van de doelsoort (alleen voor die doelsoorten waarover wetenschappelijke gegevens beschikbaar zijn):

- betekenis van deze populatie voor het behoud van de soort in Nederland;
- mate waarin deze metapopulatie of het leefgebied duurzaam is, dan wel duurzame condities biedt;
- grootte, verspreiding en dichtheid van de (meta)populatie in het studiegebied of oppervlakte van het leefgebied van de (meta)populatie dat tot een ecologisch netwerk kan worden gerekend.

Voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling kan voor dieren gebruik worden gemaakt van de verandering van het aantal individuen/paren of de populatiegrootte over de afgelopen jaren (historische trend). Voor planten kan de verandering in standplaatsoppervlakte worden gebruikt.

Milieugevolgen

Voor elke (geselecteerde) doelsoort moet worden aangegeven:

voor dieren:

- verandering van het aantal individuen/paren;
- verandering van de omvang van het leefgebied; wanneer relevant per functie aangeven in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen; houd rekening met het optreden van cumulatie⁵.

voor planten:

- verandering van de grootte van het verspreidingsgebied. Deze wordt bepaald door de abiotische omstandigheden die door het voornemen gewijzigd kunnen worden. Inzicht in de verandering van de abiotische omstandigheden dient als eerste gegeven te worden;
- in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen.

3. In het Handboek Natuurdoeltypen; bijlage 3 (LNV, 2001) staan alle doelsoorten.

4. Een soort bestaat uit een groot aantal individuen die in het algemeen samenleven in een metapopulatie. Een metapopulatie bestaat uit een aantal deelpopulaties die onderling met elkaar zijn verbonden waardoor uitwisseling mogelijk is. Deze metapopulatie leeft in Nederland in het algemeen in een ecologisch netwerk van grotere en kleinere gebieden die onderling met elkaar zijn verbonden.

5. Cumulatie: elke ingreep in een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied dient in combinatie met andere activiteiten te worden getoetst. Indien hiervan sprake kan zijn dient de initiatiefnemer aan te tonen dat er ook door cumulatie geen significante gevolgen zullen optreden.

Voor de doelsoorten (dieren) waarover wetenschappelijke informatie op populatieniveau beschikbaar is moet het volgende worden aangegeven.

Indien de gevraagde informatie onder optie 1 ontbreekt dan kan optie 2 worden toegepast:

Optie 1, de kans op het verdwijnen of uitsterven van een (meta)populatie in het studiegebied. Dit kan kwalitatief worden beoordeeld. Indien die kans zeer groot is zal ook voor de populatie(s) waarmee uitwisseling plaatsvindt een inschatting moeten worden gemaakt van deze kans. Indien er een kans bestaat op verdwijnen of uitsterven moet worden aangegeven wat dit betekent voor het behoud van de soort in Nederland.

Optie 2, de mate van aantasting van de oppervlakte van het ecologisch netwerk, en een inschatting van de gevolgen hiervan voor het voortbestaan van duurzame condities van het ecologisch netwerk van de populatie.

Daarnaast is het te overwegen – maar dit is niet verplicht – om alle informatie die nodig is voor een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet (Ffw), ook op te nemen in het MER en de aangeleverde informatie op correctheid te laten beoordelen door de Commissie voor de m.e.r.

Indien ontheffing moet worden aangevraagd en er is besloten dat dit onderdeel van het MER wordt dan geldt het volgende: iedere in het plangebied voorkomende beschermde soort moet worden genoemd en per soort moet worden aangegeven wat de gevolgen zullen zijn. In geval van een ontheffingsaanvraag kan er dus niet met doelsoorten of een selectie hiervan worden gewerkt. De gevraagde informatie bestaat uit:

1. Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de Ffw komen in en nabij het plangebied voor?
2. Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Ffw betreffende planten en/of dieren?
3. Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?
4. Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van art. 75 van de Ffw vereist?
5. Ontheffing kan worden verleend, indien:
  - er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief) en;
  - sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en;
  - geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.